

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2005. július 12.*

A C-304/02. sz. ügyben,

az EK 228. cikk alapján kötelezettségszegés megállapítása iránt a Bírósághoz 2002. augusztus 27-én

az **Európai Közösségek Bizottsága** (képviselik: M. Nolin, H. van Lier és T. van Rijn, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

felperesnek

a **Francia Köztársaság** (képviselik: G. de Bergues és A. Colomb, meghatalmazotti minőségben)

alperes ellen

benyújtott keresete tárgyában,

* Az eljárás nyelve: francia.

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: V. Skouris elnök, P. Jann (előadó) és C. W. A. Timmermans tanácselnökök,
C. Gulmann, J.-P. Puissochet, R. Schintgen, N. Colneric, S. von Bahr és
J. N. Cunha Rodrigues bírák,

főtanácsnok: L. A. Geelhoed,

hivatalvezető: M. Múgica Arzamendi főtanácsos, majd M.-F. Contet főtanácsos és
H. v. Holstein hivatalvezető-helyettes,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2004. március 3-i tárgyalásra,

a főtanácsnok indítványának a 2004. április 29-i tárgyaláson történt meghallgatását
követően,

tekintettel a szóbeli szakasz újbóli megnyitását elrendelő 2004. június 16-i végzésre
és a 2004. október 5-i tárgyalásra,

a következők szóbeli előterjesztéseinek meghallgatását követően:

- a Bizottság képviselőjében G. Marengo, C. Ladenburger és T. van Rijn,
meghatalmazotti minőségben,
- a Francia Köztársaság képviselőjében R. Abraham, G. de Bergues és A. Colomb,
meghatalmazotti minőségben,
- a Belga Királyság képviselőjében J. Devadder, meghatalmazotti minőségben,

- a Cseh Köztársaság képviselőjében T. Boček, meghatalmazotti minőségben,
- a Dán Királyság képviselőjében A. R. Jacobsen és J. Molde, meghatalmazotti minőségben,
- a Németországi Szövetségi Köztársaság képviselőjében W. D. Plessing, meghatalmazotti minőségben,
- a Görög Köztársaság képviselőjében Aik Samoni és E. M. Mamouna, meghatalmazotti minőségben,
- a Spanyol Királyság képviselőjében N. Diaz Abad, meghatalmazotti minőségben,
- Írország képviselőjében D. O'Donnell és P. Mc Cann, meghatalmazotti minőségben,
- az Olasz Köztársaság képviselőjében I. M. Braguglia, meghatalmazotti minőségben,
- a Ciprusi Köztársaság képviselőjében M. D. Lyssandrou és E. Papageorgiou, meghatalmazotti minőségben,
- a Magyar Köztársaság képviselőjében Somssich R. és Muller A., meghatalmazotti minőségben,
- a Holland Királyság képviselőjében J. van Bakel, meghatalmazotti minőségben,

- az Osztrák Köztársaság képviseletében E. Riedl Rechtsanwalt,

- a Lengyel Köztársaság képviseletében T. Nowakowski, meghatalmazotti minőségben,

- a Portugál Köztársaság képviseletében L. Fernandes, meghatalmazotti minőségben,

- a Finn Köztársaság képviseletében T. Pynnä, meghatalmazotti minőségben,

- Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága képviseletében D. Anderson QC,

a főtanácsnok indítványának a 2004. november 18-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az Európai Közösségek Bizottsága keresetében azt kéri, hogy a Bíróság:

- állapítsa meg, hogy a Francia Köztársaság – mivel nem tette meg a Bíróság C-64/88. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 1991. június 11-én hozott ítéletében (EBHT 1991., I-2727. o.) foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedéseket — nem teljesítette az EK 228. cikkből eredő kötelezettségeit;

- kötelezze a Francia Köztársaságot arra, hogy fizessen a Bizottságnak az „Európai Közösség saját forrásai” számlára a fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ítéletben foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedések megtételében való késedelmi naponként 316 500 euró összegű kényszerítő bírságot a jelen ítélet kihirdetésétől a fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben hozott ítélet teljesítéséig;

- a Francia Köztársaságot kötelezze a költségek viselésére.

A közösségi szabályozás

Az ellenőrzésre vonatkozó szabályozás

- 2 A Tanács a tagállami hajók halászati tevékenységére vonatkozóan egyes ellenőrzési intézkedéseket állapított meg. Ezen intézkedéseket a tagállami hajók halászati tevékenységére vonatkozó egyes ellenőrzési intézkedések megállapításáról szóló, 1982. június 29-i 2057/82/EK tanácsi rendelet (HL L 220., 1. o.), az azt hatályon kívül helyező és annak a helyébe lépő, a halászati tevékenységre vonatkozó egyes ellenőrzési intézkedések megállapításáról szóló, 1987. július 23-i 2241/87/EGK tanácsi rendelet (HL L 207., 1. o.), valamint az azt 1994. január 1-jétől hatályon kívül helyező és annak a helyébe lépő, a közös halászati politika ellenőrző rendszerének létrehozataláról szóló, 1993. október 12-i 2847/93/EGK tanácsi rendelet (HL L 261., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 4. fejezet, 2. kötet, 70. o.) határozta meg.

- 3 Az e rendeletek által meghatározott ellenőrzési intézkedések lényegében azonosak.

4 A 2847/93 rendelet 1. cikkének (1) és (2) bekezdése előírja:

„(1) A közös halászati politika szabályai betartásának biztosítása érdekében, közösségi rendszer jön létre, amely különösen a következő intézkedések technikai megfigyelésére vonatkozó rendelkezéseket tartalmazza:

— védelmi és erőforrás-gazdálkodási intézkedések,

— strukturális intézkedések,

— a közös piac szervezésére vonatkozó intézkedés,

továbbá bizonyos olyan rendelkezések, amelyek azoknak a szankciónak a hatékonyságával kapcsolatosak, amelyeket a fent említett rendelkezések be nem tartása esetén kell alkalmazni.

(2) Ezért minden tagállam a közösségi szabályokkal összhangban megfelelő intézkedéseket fogad el a rendszer hatékony működésének biztosítása céljából. A tagállam elégséges eszközöket bocsát illetékes hatóságai rendelkezésére, hogy azok teljesíthessék az e rendeletben meghatározott vizsgálati és ellenőrzési feladataikat.”

5 Ugyanezen rendelet 2. cikkének (1) bekezdése kimondja:

„Valamennyi védelmi és ellenőrzési intézkedésre vonatkozó hatályos szabály betartásának biztosítása érdekében minden tagállam figyelemmel kíséri a saját területén, valamint a felségterületéhez vagy joghatósága alá tartozó tengeri vizeken a

halászati tevékenységet és az ahhoz kapcsolódó tevékenységeket. A tagállamok ellenőrzik a halászhajókat és felülvizsgálják az összes tevékenységet olyan módon, hogy lehetővé teszik e rendelet alkalmazásának vizsgálatát, beleértve a halak kirakodását, értékesítését, szállítását és tárolását, valamint a kirakodás és az értékesítés nyilvántartását is.”

6 Az említett rendelet 31. cikkének (1) és (2) bekezdése értelmében:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy különösen az e rendelet alapján végzett megfigyelés vagy ellenőrzés [helyes fordítás: ellenőrzés vagy vizsgálat] alapján megállapított, a közösségi halászati politika figyelmen kívül hagyásáért felelős természetes vagy jogi személyekkel szemben megfelelő intézkedéseket hoznak, beleértve a nemzeti jog alapján indított közigazgatási vagy büntetőeljárást is.

(2) Az (1) bekezdés alapján kezdeményezett eljárás megfoszthatja a nemzeti jog lényeges rendelkezéseinek megfelelően a jogsértésből származó gazdasági előnytől a felelőseket, vagy a jogsértés súlyosságával arányos következményei lehetnek, s a további hasonló jellegű jogsértésektől visszatartanak. [helyes fordítás: Az (1) bekezdés alapján indított eljárásnak – a nemzeti jog irányadó rendelkezéseivel összhangban — a felelősöket ténylegesen meg kell fosztania a jogsértésből származó gazdasági előnytől, illetve olyan következményekkel kell járnia, amelyek a jogsértés súlyával arányban állnak, és hasonló jogsértésektől való hatékony visszatartást jelentenek.]”

A technikai szabályozás

7 Az ellenőrzésekre vonatkozó szabályozás tárgyát képező, a halászati erőforrások megóvását biztosító technikai intézkedéseket különösen az 1983. január 25-i 171/83/EGK tanácsi rendelet (HL L 24., 14. o.), az azt hatályon kívül helyező és annak a helyébe lépő 1986. október 7-i 3094/86/EGK tanácsi rendelet (HL L 288., 1. o.), az azt 1997. július 1-jétől hatályon kívül helyező és annak a helyébe lépő, 1997. április

29-i 894/97/EGK tanácsi rendelet (HL L 132., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 4. fejezet, 3. kötet, 156. o.), valamint az azt 2000. január 1-jétől részben hatályon kívül helyező és annak a helyébe lépő, a halászati erőforrásoknak a fiatal tengeri élőlények védelmét biztosító technikai intézkedések révén történő megóvásáról szóló, 1998. március 30-i 850/98/EK tanácsi rendelet (HL L 125., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 4. fejezet, 3. kötet, 217. o.) határozta meg.

- 8 Az e rendeletek által meghatározott technikai intézkedések lényegében azonosak.
- 9 Ezen intézkedések különösen a hálók minimális szembőségére, a háló szemeit elzáró vagy máskülönben kisebbítő eszközök használatának tilalmára, a legkisebb fogható méretet el nem érő halak (a továbbiakban: méreten aluli halak) – a zsákmány korlátozott százalékos arányát képező fogások kivételével (a továbbiakban: járulékos halfogás) — eladásra való felkínálásának tilalmára vonatkoznak.

A Bizottság kontra Franciaország ítélet

- 10 A fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ítéletben a Bíróság a következőképpen határozott:

„Mivel 1984 és 1987 között nem végzett a halászati erőforrások megóvását biztosító és a [171/83] rendelettel, valamint a [3094/86] rendelettel előírt közösségi technikai intézkedések tiszteletben tartását garantáló ellenőrzést, a Francia Köztársaság nem teljesítette a [2057/82] rendelet 1. cikkéből, valamint a [2241/87] rendelet 1. cikkéből eredő kötelezettségeit.”

11 Ebben az ítéletben a Bíróság a Francia Köztársasággal szemben felhozott öt kifogásnak adott helyt:

- a hálók minimális szembőségére vonatkozó ellenőrzések elégtelensége (az ítélet 12–15. pontja);
- a közösségi szabályozás által tiltott eszköz használatára vonatkozó ellenőrzések elégtelensége (az ítélet 16. és 17. pontja);
- a járulékos halfogásra vonatkozó ellenőrzési kötelezettség megszegése (az ítélet 18. és 19. pontja);
- a méreten aluli halak értékesítését tiltó technikai védelmi intézkedések tiszteletben tartására vonatkozó ellenőrzési kötelezettség megszegése (az ítélet 20–23. pontja);
- a jogsértések üldözése kötelezettségének megszegése (az ítélet 24. pontja).

A pert megelőző eljárás

12 1991. november 8-i levelével a Bizottság felhívta a francia hatóságokat arra, hogy tájékoztassa a fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben hozott ítéletben foglaltak teljesítése érdekében megtett intézkedésekről. 1992. január 22-én a francia hatóságok azt válaszolták, hogy „megtesznek minden tőlük telhetőt a [közösségi] rendelkezéseknek történő megfelelés érdekében”.

13 A francia kikötőkben végzett helyszíni vizsgálatok során a bizottsági vizsgálók a helyzet javulását állapították meg, ugyanakkor a francia hatóságok által végzett ellenőrzések tekintetében több hiányosságot is feltártak.

14 Miután felhívta a Francia Köztársaságot észrevételei megtételére, a Bizottság 1996. április 17-én indokolással ellátott véleményt adott, amelyben megállapította, hogy a következő pontokban nem hajtotta végre a fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ítéletet:

— a hálók minimális szembősége méretének a közösségi szabályozásnak való megfelelésének hiánya,

— a méreten aluli halak eladásra felkínálását lehetővé tévő ellenőrzések elégtelensége;

— a francia hatóságoknak a jogsértések üldözésével kapcsolatban tanúsított engedékenysége.

15 Felhívva a figyelmet arra, hogy a Bíróság ítéletében foglaltak nem teljesítése pénzügyi szankció kiszabásával járhat, a Bizottság két hónapos határidőt állapított meg arra, hogy a Francia Köztársaság megtegye a fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ítélet teljesítéséhez szükséges valamennyi intézkedést.

16 A francia hatóságok és a Bizottság szervezeti egységei közötti levélváltás keretében az említett hatóságok tájékoztatták a Bizottságot azokról az intézkedésekről, amelyeket az ellenőrzések megerősítésére irányulóan tettek, és amelyek végrehajtását folytatták.

- 17 Ezzel párhuzamosan a francia kikötőkben helyszíni vizsgálatokat folytattak. Az 1996. augusztus 24–28. között Lorient-ban, Guilvinecban és Concarneau-ban, 1997. szeptember 22–26. között Guilvinecban, Concarneau-ban és Lorient-ban, 1997. október 13–17. között Marennes-Oléronban, Arcachonban és Bayonne-ban, 1998. március 30. és április 4. között Dél-Bretagne-ban és Aquitániában, 1999. március 15–19. között Douarnenezben és Lorient-ban, valamint 1999. július 13–23. között Lorient-ban, Bénodet-ban, Loctudyban, Guilvinecban, Lesconilban és Saint-Guénoléban folytatott helyszíni vizsgálatokat követően készített jelentések alapján a Bizottság szervezeti egységei arra a következtetésre jutottak, hogy két probléma továbbra is fennállt, nevezetesen egyrészt a méreten aluli halak eladásra felkínálását lehetővé tévő ellenőrzések elégtelensége, másrészt a francia hatóságoknak a jogsértések üldözésével kapcsolatban tanúsított engedékenysége.
- 18 A vizsgálók jelentései alapján a Bizottság 2000. június 6-án indokolással ellátott kiegészítő véleményt adott ki, amelyben megállapította, hogy a fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ítéletben foglaltakat a fenti két pont vonatkozásában nem teljesítették. A Bizottság jelezte, hogy ebben az összefüggésben „különösen súlyosnak [ítélte] azt a tényt, hogy az árverésre vonatkozó nyilvános dokumentumok – az egyes halászati termékek forgalmazására vonatkozó közös előírások megállapításáról szóló, 1996. november 26-i 2406/96/EK tanácsi rendelet [(HL L 334., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 4. fejezet, 2. kötet, 331. o.)] rendelkezéseinek nyilvánvaló megsértéseként — hivatalosan a »00« kódot használják”. A Bizottság felhívta a figyelmet pénzügyi szankció kiszabásának lehetőségére.
- 19 2000. augusztus 1-jei válaszukban a francia hatóságok lényegében azzal érveltek, hogy a legutóbbi helyszíni vizsgálati jelentés óta a halászat nemzeti ellenőrzése jelentős fejlődésen ment keresztül. Egyrészt belső átszervezés történt, melynek során létrehoztak egy később „küldöttségé” átalakult halászati ellenőrzési „csoportot”, másrészt az ellenőrzés eszközei is megerősödtek, különösen járőrök és olyan megfigyelő rendszer rendelkezésre bocsátásával, amellyel képernyőn követhető a hajók helyzete, valamint az ellenőrzést végzőknek szóló utasítások terjesztésével.
- 20 A 2001. június 18–28. között Guilvinec, Lesconil, Saint-Guénolé és Loctudy helységeken folytatott helyszíni vizsgálatot követően a bizottsági vizsgálók az ellenőrzések hiányosságait, méreten aluli halak jelenlétét és e halak „00” kód alatt történő eladásra felkínálását állapították meg.

- 21 2001. október 16-i levelükben a francia hatóságok megküldték a Bizottságnak a regionális és megyei tengerügyi igazgatóságoknak címzett utasítás másolatát, amely kötelezte ez utóbbiakat arra, hogy 2001. december 31-ig szüntettessék meg a „00” kód használatát, és ezen időponttól kezdve foganatosítsák a rendeleti szankciókat azokkal szemben, akik ennek nem tesznek eleget. Az említett hatóságok hangsúlyozták egyrészt, hogy 1998 óta megnőtt a legkisebb fogható mérethez vonatkozó szabályok megsértése miatti eljárások száma, másrészt kiemelték a kiszabott büntetések visszatartó jellegét. Tájékoztatást nyújtottak továbbá egy 2001-ben elfogadott halászati általános ellenőrzési tervről, amelynek prioritásai között szerepelt a hekkállomány helyreállításának terve és a legkisebb fogható méret tiszteletben tartásának szigorú ellenőrzése.
- 22 Mivel úgy ítélte meg, hogy a Francia Köztársaság még mindig nem hajtotta végre a fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ítéletet, a Bizottság benyújtotta a jelen keresetet.

A Bíróság előtti eljárás

- 23 A Bíróságnak a 2004. március 3-i tárgyalás céljából feltett kérdésére a Bizottság azt válaszolta, hogy a jelen kereset benyújtása óta szervezeti egységei három további helyszíni vizsgálatot folytattak (2003. május 11–16. között Sète-ben és Port-Vendres-ben, 2003. június 19–20. között Loctudyban, Lesconilben, St-Guérolóban és Guilvinec-ben, valamint 2003. július 14–22. között Port-la-Nouvelle-ben, Sète-ben, Grau-du-Roiban, Carróban, Sanary-sur-Merben és Toulonban). A Bizottság véleménye szerint e helyszíni vizsgálatokról szóló jelentésekből kiderül, hogy a mérethen aluli halak eladásra felkínálásának száma Bretagne-ban csökkent, de a nagy tonhal tekintetében továbbra is voltak problémák a mediterrán partokon. Az is kiderül e jelentésekből, hogy nem voltak gyakoriak a kirakodáskor végzett ellenőrzések.

- 24 A Bizottság magyarázata szerint a francia hatóságok által tett intézkedések hatékonyságának értékeléséhez szüksége lenne a francia hatóságok által említett halászati ellenőrzések érdekében tett különféle általános szervezeti intézkedések végrehajtására vonatkozó jelentésekre és statisztikai mérlegekre.
- 25 A francia kormány 2004. január 30-án új statisztikai adatokat nyújtott be, miután a Bíróság felhívta arra, hogy tájékoztasson egyrészt azokról a tengeren és szárazföldön végzett ellenőrzések számáról, amelyeket jelen kereset benyújtása óta a francia hatóságok a halak legkisebb fogható méretére vonatkozó szabályok tiszteletben tartása érdekében végeztek, másrészt a megállapított jogsértések számáról és az ezekkel szembeni bírósági úton történő fellépésről. Ebből megállapítható, hogy az ellenőrzéseknek, a jogsértések megállapításának és az elmarasztalásoknak a száma 2003-ban a 2002-es évhez képest csökkent.
- 26 A francia kormány magyarázata szerint a tengeren végzett ellenőrzések csökkenésének oka a francia hajóknak a Prestige olajszállító tartályhajó elsüllyedése okozta szennyezés elleni küzdelem érdekében való mozgósítása, a szárazföldön végzett ellenőrzések számának csökkenését pedig a halászok fokozott jogkövető magatartása magyarázza. Az elmarasztalások számának csökkenését a közkegyelemről szóló, 2002. augusztus 6-i 2002-1062. sz. törvénnyel (*JORF* 185., 2002. augusztus 9., 13647. o.) magyarázza, hangsúlyozva ugyanakkor a kiszabott bírságok átlagos összegének növekedését.

A felrótt kötelezettségszegésről

Az érintett földrajzi területről

- 27 Bevezetőként meg kell említeni, hogy a fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ítélet rendelkező részében tett megállapítás, miszerint a Francia Köztársaság

nem végzett a halászati erőforrások megóvását biztosító és a [171/83] rendelettel, valamint a [3094/86] rendelettel előírt közösségi technikai intézkedések tiszteletben tartását garantáló ellenőrzést, amint az e rendeletek 1. cikke (1) bekezdése szerinti korlátozásból kiderül, csak egyes észak-kelet atlanti zónákban található halászati erőforrások kifogására és kirakodására vonatkozott.

- 28 A jelen kereset tehát csak e zónák helyzetére vonatkozik, amint azt a 2004. március 3-i tárgyaláson a francia kormány előadta, és a Bizottság megerősítette.

A referencia-időpontról

- 29 A Bizottság 1996. április 14-én küldte meg a Francia Köztársaságnak indokolással ellátott első véleményét, majd 2000. június 6-án indokolással ellátott kiegészítő véleményét.

- 30 Ezért a felrótt kötelezettségszegés értékeléséhez szükséges referencia-időpont a 2000. június 6-i indokolással ellátott kiegészítő véleményben megállapított határidő – vagyis ez utóbbi kézbesítésétől számított két hónap — lejárta (a C-474/99. sz., Bizottság kontra Spanyolország ügyben 2002. június 13-án hozott ítélet [EBHT 2002., I-5293. o.] 27. pontja és a C-33/01. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben 2002. június 13-án hozott ítélet [EBHT 2002., I-5447. o.] 13. pontja).

- 31 Mivel a Bizottság kérte a Francia Köztársaságnak kényszerítő bírság megfizetésére való kötelezését, meg kell állapítani, hogy a felrótt kötelezettségszegés fennállt-e még a tények Bíróság általi vizsgálatának idején.

A közös halászati politika keretében a tagállamokat terhelő kötelezettségek terjedelme

- 32 A 2847/93 rendelet 1. cikke, amely az EK 10. cikk alapján a tagállamokat terhelő kötelezettségeknek a halászat területén való specifikus kifejeződése, előírja, hogy a tagállamok a védelmi és erőforrás-gazdálkodási intézkedések halászati közösségi rendszere hatékonyságának biztosítása érdekében megfelelő intézkedéseket fogadnak el.
- 33 A 2847/93 rendelet e tekintetben a tagállamok együttes felelősségét állapítja meg (a 2241/87 rendelettel kapcsolatban lásd a C-9/89. sz., Spanyolország kontra Tanács ügyben 1990. március 27-én hozott ítélet [EBHT 1990., I-1383. o.] 10. pontját). Ez az együttes felelősség azzal jár, hogy ha valamely tagállam nem teljesíti kötelezettségeit, azzal sérti más tagállamok és azok gazdasági szereplőinek érdekeit.
- 34 A tagállamokat a közösségi szabályok alapján terhelő kötelezettségek tiszteletben tartásának feltétlenül érvényesítendőnek kell lennie a halászati alapok védelmének, a tenger biológiai erőforrásai megóvásának, valamint azok fenntartható és megfelelő gazdasági, illetve szociális feltételek közötti kiaknázásának biztosítása érdekében (az 1991–1996-os halászati idény során a kvótarendszer be nem tartása vonatkozásában lásd a C-418/00. és C-419/00. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 2002. április 25-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-3969. o.] 57. pontját).
- 35 E tekintetben a 2847/93 rendeletnek a 2241/87 rendelet 1. cikkének (1) bekezdésében előírt kötelezettségeket átvevő 2. cikke arra kötelezi a tagállamokat, hogy ellenőrizzék a halászati tevékenységet és az ahhoz kapcsolódó tevékenységeket. Előírja, hogy a tagállamok megvizsgálják a halászhajókat, és ellenőrzik az összes tevékenységet, különösen a halak kirakodását, értékesítését, szállítását és tárolását, valamint a kirakodás és az értékesítés nyilvántartását is.

- 36 A 2847/93 rendeletnek a 2057/82 és a 2241/87 rendelet 2. cikkének (1) bekezdésében előírt kötelezettségeket átvevő 31. cikke arra kötelezi a tagállamokat, hogy a megállapított jogsértéseket üldözzék. Jelzi e tekintetben, hogy az indított eljárásnak a felelősöket ténylegesen meg kell fosztania a jogsértésből származó gazdasági előnytől, illetve olyan következményekkel kell járnia, amelyek a jogsértés súlyával arányban állnak, és hasonló jogsértésektől való hatékony visszatartást jelentenek.
- 37 A 2847/93 rendelet így pontosan megjelöli a tagállamok által elfogadandó intézkedések tartalmát, mely intézkedéseknek a halászati tevékenységek szabályszerűségének biztosítására kell irányulniuk, célul tűzve ki mind a szabálytalanságok megelőzését, mind azok büntetését. E célkitűzés azzal jár, hogy a végrehajtott intézkedéseknek ténylegesnek, arányosnak és visszatartónak kell lenniük. Amint arra a főtanácsnok 2004. április 29-i indítványának 39. pontjában utalt, a halászati tevékenységet vagy ahhoz kapcsolódó tevékenységet végző személyek tekintetében komoly kockázatának kell lennie annak, hogy a közös halászati politika szabályainak megsértése esetén a jogsértésre fény derül, és megfelelő szankciókat alkalmaznak velük szemben.
- 38 E megállapítások fényében kell megvizsgálni, hogy a Francia Köztársaság megtett-e minden szükséges intézkedést a fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben 1991. június 11-én hozott ítéletben foglaltak teljesítéséhez.

Az első kifogásról: az ellenőrzés elégtelensége

A felek érvei

- 39 A Bizottság szerint vizsgálói megállapításaiból következik, hogy a halak legkisebb fogható méretét szabályozó közösségi rendelkezések tiszteletben tartására vonatkozóan a francia hatóságok által végzett ellenőrzés még mindig elégtelen.

- 40 A vizsgálatok számának a francia kormány által említett növekedése nem változtat e megállapításokon, mivel kizárólag tengeren végzett vizsgálatokról van szó. A 2001-ben és 2002-ben e kormány által elfogadott ellenőrzési tervek önmagukban nem szüntetik meg a felrótt kötelezettségszegést. E tervek megvalósítása ugyanis olyan célkitűzések előzetes meghatározását feltételezné, amelyek elengedhetetlenek az említett tervek hatékonyságának és működőképességének értékeléséhez. Emellett szükség lenne e tervek tényleges alkalmazására, amit a bevezetésük óta a francia kikötőkben folytatott helyszíni vizsgálatok alapján nem lehet megállapítani.
- 41 A francia kormány mindenekelőtt megállapítja, hogy a helyszíni vizsgálati jelentéseket, amelyekre a Bizottság hivatkozik, soha nem hozták a francia hatóságok tudomására, és nem volt lehetőségük az abban szereplő megállapítások megválaszolására. E jelentések egyébként pusztán feltételezéseken alapulnak.
- 42 Ezt követően megállapítja, hogy a fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben 1991. június 11-én hozott ítélet óta folyamatosan szigorítja ellenőrzési rendelkezéseit. E szigorítás a tengeren végzett vizsgálatok számának növekedésében, egy általános ellenőrzési terv 2001-ben történt elfogadásában és 2002-ben annak egy „legkisebb fogható méretű fogások” ellenőrzési tervvel történt kiegészítésében áll. Ezen intézkedések hatékonyságát illetően hangsúlyozza, hogy a méreten aluli halak forgalmazásának hiányát a bizottsági vizsgálók által végzett helyszíni vizsgálatok során meg lehetett állapítani.
- 43 Végezetül a francia kormány szerint a Bizottság annak megállapítására szorítkozik, hogy az általa elfogadott intézkedések nem megfelelőek, és nem utal azokra, amelyek a felrótt kötelezettségszegésnek véget vetettek volna.

A Bíróság álláspontja

- 44 Az EK 226. cikk szerinti eljáráshoz (az 1988–1990-es halászati idény során a kvótarendszer be nem tartása vonatkozásában lásd a C-333/99. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 2001. február 1-jén hozott ítélet [EBHT 2001., I-1025. o.] 33. pontját) hasonlóan az EK 228. cikk szerinti eljárás is a tagállami kötelezettségek nemteljesítésének objektív megállapításán alapul.
- 45 A jelen esetben a Bizottság, kifogásának alátámasztására, vizsgálói által készített helyszíni vizsgálati jelentéseket nyújtott be.
- 46 Nem fogadható el a francia kormánynak a viszonválaszban felhozott azon érvelése, miszerint a Bizottság keresetlevelében hivatkozott jelentések azért nem használhatók fel a kötelezettségszegés tartósságának bizonyítására, mert azt soha nem hozták a francia hatóságok tudomására.
- 47 A Bizottság által benyújtott jelentések vizsgálatából kiderül, hogy valamennyi, 1998 utáni – az iratanyaghoz teljes terjedelemben vagy jelentős méretű kivonatokban csatolt — jelentés olyan értekezletek jegyzőkönyveire hivatkozik, amelyek során az illetékes nemzeti hatóságokat tájékoztatták a helyszíni vizsgálatok eredményeiről, tehát volt lehetőségük a bizottsági vizsgálók megállapításaira vonatkozó észrevételek előterjesztésére. Ha ilyen hivatkozás nem található a korábbi, az említett vizsgálók ténymegállapításaira korlátozódó kivonatok formájában az iratanyaghoz csatolt jelentésekben, e tekintetben elegendő emlékeztetni arra, hogy a 2000. június 6-i indokolással ellátott kiegészítő véleményre válaszul a Bizottságnak 2000. augusztus 1-jén megküldött levelében a francia kormány anélkül terjesztette elő e jelentések tartalmára vonatkozó észrevételeit, hogy vitatta volna a francia hatóságok ezekről történt értesítésének körülményeit.

- 48 E körülmények között meg kell vizsgálni, hogy a Bizottság által benyújtott helyszíni vizsgálati jelentésekben szereplő információk alapján meg lehet-e objektív módon állapítani, hogy a Francia Köztársaság tartósan megszegte ellenőrzési kötelezettségeit.
- 49 A 2000. június 6-i indokolással ellátott kiegészítő véleményben megállapított határidő lejártakor érvényes helyzetet illetően a Bizottság által az említett véleményben hivatkozott jelentésekből (lásd a jelen ítélet 17. pontját) kiderül, hogy a vizsgálók az általuk végzett hat helyszíni vizsgálat mindegyike során megállapították méreten aluli halak jelenlétét. Megállapították különösen azt, hogy piaca van a méreten aluli hekknek, amelyet „kis hekk” vagy „kis sült hekk” néven forgalmaznak, és amelyet a 2406/96 rendelet által meghatározott forgalmazási előírásokat megsértve „00” kód alatt kínálnak eladásra.
- 50 A hat helyszíni vizsgálat közül öt során a méreten aluli halak kirakodására és eladásra felkínálására az illetékes nemzeti hatóságok ellenőrzése nélkül került sor. Amint azt a 2000. június 6-i indokolással ellátott kiegészítő véleményre 2000. augusztus 1-jén adott válaszában a francia kormány elismerte, azok a személyek, akikkel a vizsgálók találkozhattak, „nem tartoztak sem a halászati szabályozás megsértésének megállapítására feljogosított alkalmazottak, sem a tengerügyi közigazgatás alkalmazottai közé”. A hatodik helyszíni vizsgálat során a vizsgálók megállapították, hogy a halászati szabályozás megsértésének megállapításában illetékes nemzeti hatóságok jelenlétében rakodtak ki és kínáltak fel eladásra méreten aluli halakat. E hatóságok ugyanakkor tartózkodtak a jogsértők elleni eljárás megindításától.
- 51 E pontok alapján megállapítható, hogy az illetékes nemzeti hatóságok hatékony beavatkozásának hiányában a méreten aluli halak eladásra felkínálásának gyakorlata tartós, olyan állandó és általános jelleget mutatva, ami halmozódó hatása miatt

súlyosan veszélyezteti a védelmi és erőforrás-gazdálkodási intézkedések halászati közösségi rendszerének célkitűzéseit.

- 52 Ezenkívül, a valamennyi jelentésben megállapított helyzetek hasonlósága és ismétlődése alapján úgy vélhető, hogy ezek az esetek csakis a francia hatóságok által bevezetett intézkedések strukturális elégtelenségének és következképpen e hatóságoknak a tényleges, arányos és visszatartó ellenőrzések végzése vonatkozásában a közösségi szabályozás alapján fennálló kötelezettségei megszegésének következményei lehetnek (lásd e tekintetben a fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben 2001. február 1-jén hozott ítélet 35. pontját).
- 53 Meg kell tehát állapítani, hogy mivel a 2000. június 6-i indokolással ellátott kiegészítő véleményben megállapított határidő lejártakor a Francia Köztársaság nem biztosította a halászati tevékenységre vonatkozó, a közösségi rendelkezések által előírt követelményeknek megfelelő ellenőrzést, ezért nem tett meg minden szükséges intézkedést a fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben 1991. június 11-én hozott ítéletben foglaltak teljesítéséhez, és ebből következően nem teljesítette az EK 228. cikkből eredő kötelezettségeit.
- 54 A tények Bíróság általi vizsgálatának időpontjában fennálló helyzetet illetően a rendelkezésre álló információk jelentős hiányosságok tartósságára engednek következtetni.
- 55 Így a 2001 júniusában Bretagne-ban folytatott helyszíni vizsgálat (lásd a jelen ítélet 20. pontját) során a bizottsági vizsgálók újfent megállapították méreten aluli halak

jelenlétét. Ugyanebben a régióban 2003 júniusában folytatott későbbi helyszíni vizsgálat során megállapításra került, hogy csökkent az ilyen halak eladásra való felkínálásának száma (lásd a jelen ítélet 23. pontját). Ugyanakkor e körülmény nem meghatározó jelentőségű, tekintettel az erről a két helyszíni vizsgálatról készített jelentésekben szereplő, a szárazföldön végzett ellenőrzések hatékonyságának hiányára vonatkozó egybehangzó megállapításokra.

- 56 Ha a Bizottság elegendő információt nyújtott a kötelezettségszegés tartósságának nyilvánvalóvá tételéhez, az érintett tagállam feladata érdemben és részleteiben vitatni a nyújtott információkat és azok következményeit (lásd e tekintetben a 272/86. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben 1988. szeptember 22-én hozott ítélet [EBHT 1988., 4875. o.] 21. pontját és a C-365/97. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 1999. november 9-én hozott ítélet [EBHT 1999., I-7773. o.] 84–87. pontját).
- 57 E tekintetben meg kell említeni, hogy az ellenőrzések számának a 2001-ben és 2002-ben elfogadott tervek követő növekedésére vonatkozó – a francia kormány által ellenkérelmében ismertetett — információ ellentmond ugyanezen kormánynak a Bíróság kérdésére adott válaszában nyújtott információnak (lásd a jelen ítélet 26. pontját), amely szerint a szárazföldön és a tengeren végzett ellenőrzések száma 2003-ban a 2002-es évhez képest csökkent.
- 58 Feltételezhető, hogy – ahogyan azt a francia kormány állítja — ilyen eltérő információk a helyzet javulását bizonyíthatják, ugyanakkor viszont az is megállapítható, hogy a tett erőfeszítések nem mentesíthetnek a megállapított kötelezettségszegés alól (a fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben 2001. február 1-jén hozott ítélet 36. pontja).
- 59 Ebben az összefüggésben szintén nem fogadható el a francia kormány azon érvelése, miszerint az ellenőrzések számának csökkenését a halászok fokozott jogkövető magatartása magyarázza.

- 60 Amint azt a francia kormány ellenkérelmében maga is megállapítja, a magatartásforma és gondolkodásmód megváltoztatására irányuló cselekvések megvalósítása ugyanis hosszú folyamatot képez. Ezért meg kell állapítani, hogy a halak legkisebb fogható méretére vonatkozó szabályok tiszteletben tartására irányuló ellenőrzések több mint tíz évig tartó strukturális hiányosságai az érintett szereplőkben olyan magatartásformát alakítottak ki, amelyet csak kitartó cselekvések eredményeként lehet megváltoztatni.
- 61 E körülmények között – tekintettel a Bizottság által bemutatott részletekre – a francia kormány által nyújtott információk nem kellően érdemiek annak bizonyításához, hogy a halászati tevékenységek ellenőrzése terén végrehajtott intézkedések kellően ténylegesek a védelmi és erőforrás-gazdálkodási intézkedések halászati közösségi rendszere hatékonyságának biztosítására vonatkozó kötelezettségek teljesítéséhez (lásd a jelen ítélet 37. és 38. pontját).
- 62 Meg kell tehát állapítani, hogy a bemutatott tények Bíróság általi vizsgálatának időpontjában a Francia Köztársaság nem biztosította a halászati tevékenységre vonatkozó, a közösségi rendelkezések által előírt követelményeknek megfelelő ellenőrzést, ezért nem tett meg minden szükséges intézkedést a fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben 1991. június 11-én hozott ítéletben foglaltak teljesítéséhez, és ebből következően nem teljesítette az EK 228. cikkből eredő kötelezettségeit.

A második kifogásról: az eljárások elégtelenségéről

A felek érvei

- 63 A Bizottság szerint elégtelenek a francia hatóságok által a legkisebb fogható méretű halakra vonatkozó közösségi rendelkezések megsértése miatt indított eljárások.

Általánosságban elmondható, hogy az ellenőrzések elégtelensége megmutatkozik az eljárások számában. A francia kormány által nyújtott információkból kiderül továbbá, hogy még ha a jogsértés megállapításra is kerül, akkor sem mindig indul eljárás.

64 A francia kormány által a 2000. június 6-i indokolással ellátott kiegészítő véleményben megállapított határidő lejárta előtt benyújtott statisztikák tekintetében megállapítja, hogy azok a Bizottság szerint túl általánosak, mivel Franciaország egész területére vonatkoznak, és nem pontosítják az üldözött jogsértések jellegét.

65 A később nyújtott információk vonatkozásában a Bizottság úgy véli, hogy azokból nem lehet arra következtetni, hogy a francia hatóságok visszatartó szankciós politikát alkalmaznának a halak legkisebb fogható méretére vonatkozó szabályok megsértése esetén. A Bizottság megállapítja, hogy 2001-re a francia kormány – a közös halászati politika szabályait súlyosan sértő magatartásformák jegyzékének létrehozásáról szóló, 1999. június 24-i 1447/1999/EK tanácsi rendelet (HL L 167., 5. o.; magyar nyelvű különkiadás 4. fejezet, 4. kötet, 134. o.) és a 1447/1999/EK tanácsi rendelet alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. december 21-i 2740/1999/EK bizottsági rendelet (HL L 328., 62. o.; magyar nyelvű különkiadás 4. fejezet, 4. kötet, 164. o.) alapján — 73 alkalommal jelezte a halak legkisebb fogható méretére vonatkozó szabályok megsértését. Ugyanakkor csupán 8 esetben, vagyis az esetek 11%-ában került sor pénzbírság kiszabására.

66 Még ha el is ismeri, hogy a francia kormány által hivatkozott, 2002. október 16-i igazságügy-miniszteri körlevél megfelelő intézkedésnek minősül, a Bizottság úgy véli, hogy ellenőrizni kell annak alkalmazási módját. E tekintetben megjegyzi, hogy az e kormány által 2003-ra vonatkozóan közölt legutóbbi számadatok az elmarasztalások csökkenését mutatják.

- 67 A francia kormány előadja, hogy az eljárások tárgyát képező jogsértések száma és az elmarasztalások jelentősége 1991 óta folyamatosan nő. Hangsúlyozza ugyanakkor, hogy az eljárások tárgyát képező jogsértések számának pusztán statisztikai vizsgálata önmagában nem jelezheti az ellenőrzési rendszer hatékonyságát, mivel az a jogsértések számának feltételezett állandóságán alapul, ami egyáltalán nem került bizonyításra.
- 68 A francia kormány a Cours d'appel de Rennes, de Poitiers, de Bordeaux et de Pau (rennes-i, poitiers-i, bordeaux-i és pau-i fellebbviteli bíróság) melletti főügyészeknek címzett 2002. október 16-i igazságügy-miniszteri körlevelet említ, amely a jogsértések módszeres üldözését esetén módszeres eljárásindítást és visszatartó pénzbírságok beszedését írja elő. A francia kormány ugyanakkor elismeri, hogy e körlevél a 2002-1062. sz. törvény miatt sem 2002-ben, sem 2003-ban nem tudta teljes mértékben kifejteni hatását, mely törvény közkegyelmet biztosított a 2002. május 17. előtt elkövetett jogsértések vonatkozásában, amennyiben a kiszabott pénzbírság nem haladta meg a 750 eurót.

A Bíróság álláspontja

- 69 Alapvető jelentőségű a halászat területén a tagállamok azon kötelezettsége, hogy biztosítsák a közösségi szabályozás megsértésének tényleges, arányos és visszatartó szankcionálását. Ha ugyanis egy tagállam illetékes hatóságai rendszeresen tartózkodnának az ilyen jogsértések üldözésétől, akkor veszélybe kerülne mind a védelem és a halászati erőforrás-gazdálkodás, mind a közös halászati politika egységes alkalmazása (az 1991-es és 1992-es halászati idény során a kvótarendszer be nem tartása vonatkozásában lásd a C-52/95. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 1995. december 7-én hozott ítélet [EBHT 1995., I-4443. o.] 35. pontját).
- 70 Jelen esetben a 2000. június 6-i indokolással ellátott kiegészítő véleményben megállapított határidő lejártakor érvényes helyzetet illetően elegendő a jelen ítélet

49–52. pontjában kifejtettekre emlékeztetni. Ha bizonyítást nyer, hogy a nemzeti hatóságok – megállapíthatóságuk ellenére — nem tárták fel a jogsértéseket, és nem készültek a jogsértőket terhelő jegyzőkönyvek, meg kell állapítani, hogy az említett hatóságok nem teljesítették a közösségi szabályozás alapján rájuk háruló eljárásindítási kötelezettséget (lásd e tekintetben a fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben 1991. június 11-én hozott ítélet 24. pontját).

- 71 A tények Bíróság általi vizsgálatának időpontjában fennálló helyzetet illetően a jelen ítélet 54–61. pontjában tett, az ellenőrzések jelentős hiányosságainak tartósságára vonatkozó megállapításokra kell utalni. E megállapítások fényében az eljárás tárgyát képező jogsértések számának – a francia kormány által említett — növekedése nem minősíthető elegendőnek. Amint azt ez a kormány is megjegyzi, az eljárás tárgyát képező jogsértések számának pusztán statisztikai vizsgálata ugyanis önmagában nem jelezheti az ellenőrzési rendszer hatékonyságát.
- 72 Amint arra a Bizottság is utalt, a francia kormány által nyújtott információkból ráadásul az derül ki, hogy nem indul eljárás minden megállapított jogsértés esetében. Úgy tűnik továbbá, hogy az eljárás tárgyát képező jogsértések nem mindig járnak visszatartó szankció kiszabásával. Így az a tény, hogy számos halászati jogsértés maradt a 2002-1062. sz. törvény alapján büntetlenül, azt bizonyítja, hogy minden ilyen esetben 750 eurót meg nem haladó pénzbírságot szabtak ki.
- 73 E körülmények között – tekintettel a Bizottság által bemutatott részletekre — a francia kormány által nyújtott információk nem kellően érdemiek annak bizonyításához, hogy a halászati szabályozás kapcsán elkövetett jogsértések üldözése tekintetében végrehajtott intézkedések ténylegesek, arányosak és visszatartóak, ahogyan azt a védelmi és erőforrás-gazdálkodási intézkedések halászati közösségi rendszere hatékonyságának biztosítására vonatkozó kötelezettsége előírja (lásd a jelen ítélet 37. és 38. pontját).

- 74 Meg kell tehát állapítani, hogy a Francia Köztársaság sem a 2000. június 6-i indokolással ellátott kiegészítő véleményben megállapított határidő lejártakor, sem a bemutatott tények Bíróság általi vizsgálatának időpontjában nem biztosította a halászati tevékenységre vonatkozó szabályozás kapcsán elkövetett jogsértések közösségi rendelkezések által előírt követelményeknek megfelelő üldözését, ezért nem tett meg minden szükséges intézkedést a fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben 1991. június 11-én hozott ítéletben foglaltak teljesítéséhez, és ebből következően nem teljesítette az EK 228. cikkből eredő kötelezettségeit.

A kötelezettségszegés miatti pénzügyi szankciókról

- 75 A fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben 1991. június 11-én hozott ítéletben foglaltak nemteljesítése miatt a Bizottság azt javasolta a Bíróságnak, hogy szabjon ki a Francia Köztársaságra a jelen ítélet kihirdetésétől a kötelezettségszegés megszüntetéséig terjedő időszakra napi kényszerítő bírságot. A megállapított kötelezettségszegés sajátos jellegére tekintettel a Bíróság véleménye szerint azt is meg kell vizsgálni, hogy megfelelő intézkedés volna-e egy átalányösszeg kiszabása.

Kényszerítő bírság és átalányösszeg együttes kiszabásának lehetőségéről

A felek érvei és a Bíróság elé terjesztett észrevételek

- 76 Arra a kérdésre, hogy az EK 228. cikk (2) bekezdése alapján indított eljárás keretében a Bíróság, ha megállapítja, hogy az érintett tagállam nem teljesítette az ítéletben foglaltakat, kiszabhat-e vele szemben egyszerre átalányösszeget és kényszerítő bírságot, a Bizottság, a dán, a holland, a finn kormány és az Egyesült Királyság kormányai igenlően válaszoltak.

- 77 Érvelésük lényegében azon a tényen alapul, hogy e két intézkedés kiegészítő jellegű, mivel mindkettő visszatartó hatással jár. Ezen intézkedések együttes kiszabását az EK 228. cikkben meghatározott célkitűzés egy és ugyanazon módon történő elérésének kell tekinteni, amely célkitűzés értelmében az érintett tagállamot nemcsak az eredeti ítéletben foglaltak teljesítésére kell ösztönözni, hanem tágabb összefüggésben csökkenteni kell a hasonló jogsértések újbóli elkövetésének lehetőségét.
- 78 A francia, a belga, a cseh, a német, a görög, a spanyol, az ír, az olasz, a ciprusi, a magyar, az osztrák, a lengyel és a portugál kormány ezzel ellentétes álláspontot képviselt.
- 79 Ezek a kormányok az EK 228. cikk (2) bekezdésének szövegére, a „vagy” kötőszó használatára, amely utóbbinak vagylagos jelleget tulajdonítanak, valamint e rendelkezés céljára alapítják érvelésüket. E rendelkezésnek szerintük nincs büntető jellege, ugyanis az EK 228. cikk (2) bekezdésének nem a kötelezettségszegő tagállam megbüntetése, hanem a kötelezettségszegést megállapító ítéletben foglaltak teljesítésére való ösztönzése a célja. Úgy vélik továbbá, hogy lehetetlen elkülöníteni az egyes kötelezettségszegési időszakokat, és csak a kötelezettségszegés teljes időtartamát kell figyelembe venni. A pénzügyi szankciók halmozása ellentétes lenne azzal az elvvel, amely megtiltja, hogy ugyanazon magatartás kétszeres büntetés kiszabásának tárgyát képezze. Ha a Bíróság az átalányösszeg kiszámítása során alkalmazandó szempontokra vonatkozó bizottsági iránymutatások hiányában kiszabna ilyen összeget, az sértené a jogbiztonság és az átláthatóság elvét. Így a tagállamok közötti egyenlő bánásmód is sérülne, mivel sem a C-387/97. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben 2000. július 4-én hozott ítéletben (EBHT 2000., I-5047. o.), sem a C-278/01. sz., Bizottság kontra Spanyolország ügyben 2003. november 25-én hozott ítéletben (EBHT 2003., I-14141. o.) nem szerepelt ilyen intézkedés.

A Bíróság álláspontja

- 80 Az EK 228. cikk (2) bekezdése szerinti eljárás célja a kötelezettségszegő tagállamnak a kötelezettségszegést megállapító ítéletben foglaltak teljesítésére való ösztönzése, és ezáltal a közösségi jog tényleges alkalmazásának biztosítása. Mindkét, e rendelkezés szerinti intézkedésnek – nevezetesen az átalányösszegnek és a kényszerítő bírságnak — ugyanez a célja.
- 81 E két intézkedés valamelyikének alkalmazása attól függ, hogy melyikük alkalmas az adott ügy körülményeire tekintettel követett célok elérésére. Míg a kényszerítő bírság kiszabása különösen arra tűnik alkalmasnak, hogy ösztönözze a tagállamot, hogy a lehető legrövidebb időn belül szüntesse meg az olyan kötelezettségszegést, amely ilyen intézkedés hiányában folytatódna, addig az átalányösszeg kiszabása inkább az érintett tagállam kötelezettségei végrehajtása elmulasztásának a magán- és közérdeket érintő következményeinek értékelésén alapul, különösen ha a kötelezettségszegés az azt először megállapító ítélet óta tartó hosszú időszakon keresztül tartósan fennállt.
- 82 E körülmények között nem kizárt az EK 228. cikk (2) bekezdése szerinti mindkét szankciófajta alkalmazása, különösen akkor, ha a kötelezettségszegés hosszú időn keresztül tartott, és tartósnak mutatkozik.
- 83 Az így kialakított értelmezés nem ellentétes az EK 228. cikk (2) bekezdésében a kiszabható pénzügyi szankciók összekapcsolására szolgáló „vagy” kötőszó használatával. Amint arra a Bizottság, valamint a dán, a holland, a finn kormány és az Egyesült Királyság kormánya utalt, ez az összekapcsolás nyelvi szempontból vaglyagosságot és halmozódást is kifejezhet, tehát jelentését a szövegkörnyezetből kell kiolvasni. Az EK 228. cikk célkitűzésére tekintettel tehát a „vagy” kötőszót e rendelkezés (2) bekezdésében halmozódást kifejező értelemben kell olvasni.

- 84 A többek között a német, a görög, a magyar, az osztrák és a lengyel kormány által felhozott azon kifogást, miszerint a kényszerítő bírságnak és az átalányösszegnek ugyanazon kötelezettségszegési időszak kétszeri figyelembevételével történő együttes kiszabása ellentétes lenne a *ne bis in idem* elvével, szintén el kell utasítani. Mivel minden egyes szankciónak megvan a saját szerepe, azt úgy kell megállapítani, hogy a szerepét betölthesse. Ebből következik, hogy a kényszerítő bírság és az átalányösszeg együttes kiszabásánál a kötelezettségszegés időtartamát a kényszerítés és a vizsgatartás megfelelő szintjének meghatározásához szükséges szempontok egyikeként veszik figyelembe.
- 85 Nem fogadható el a többek között belga kormány által felhozott azon érvelés sem, miszerint az átalányösszeg kiszámítására vonatkozó bizottsági iránymutatások hiányában ilyen összeg kiszabása sértené a jogbiztonság és az átláthatóság elvét. Ugyanis, még ha az ilyen iránymutatások ténylegesen hozzá is járulnak a Bizottság tevékenysége átláthatóságának, előreláthatóságának és jogbiztonságának biztosításához (a kényszerítő bírság kiszámítására vonatkozó iránymutatások vonatkozásában lásd a fent hivatkozott Bizottság kontra Görögország ügyben 2000. július 4-én hozott ítélet 87. pontját), az is megállapítható, hogy az EK 228. cikk (2) bekezdésével a Bíróságra ruházott hatáskör gyakorlásának akkor sem előfeltétele, hogy a Bizottság ilyen szabályokat állapítson meg, amely szabályok egyébként sem kötnék a Bíróságot (a fent hivatkozott Bizottság kontra Görögország ügyben 2000. július 4-én hozott ítélet 89. pontja és a fent hivatkozott Bizottság kontra Spanyolország ügyben 2003. november 25-én hozott ítélet 41. pontja).
- 86 A francia kormány azon kifogását illetően, miszerint a kényszerítő bírság és az átalányösszeg jelen ügyben való együttes kiszabása sértené az egyenlő bánásmódot, mivel sem a fent hivatkozott Bizottság kontra Görögország ügyben 2000. július 4-én hozott ítéletben, sem a fent hivatkozott Bizottság kontra Spanyolország ügyben 2003. november 25-én hozott ítéletben nem szerepelt ilyen intézkedés, meg kell állapítani, hogy minden egyes ügyben a Bíróság feladata annak értékelése, hogy az adott ügy körülményeire figyelemmel milyen pénzügyi szankciót kell kiszabni. E körülmények között az a tény, hogy az intézkedések halmozása nem szerepelt korábban hozott ítéletekben, önmagában nem képezi akadályát későbbi ügyben ilyen halmozás alkalmazásának, amennyiben a megállapított kötelezettségszegés jellege, súlya és tartóssága miatt ilyen halmozás tűnik megfelelőnek.

A Bíróságnak a kiszabható pénzügyi szankciók tekintetében fennálló mérlegelési jogköréről

A felek érvei és a Bíróság elé terjesztett észrevételek

87 Azon kérdést illetően, hogy a Bíróság adott esetben mellőzheti-e a Bizottság javaslatát, és valamely tagállamot átalányösszeg megfizetésére kötelezheti-e annak ellenére, hogy a Bizottság nem tett erre irányuló javaslatot, a Bizottság, valamint a cseh, a magyar és a finn kormány igenlően válaszolt. Véleményük szerint a Bíróság e tárgyban olyan mérlegelési jogkörrel rendelkezik, amely – a Bizottság e tekintetben tett javaslataitól függetlenül — kiterjed a legmegfelelőbbnek tartott szankció meghatározására.

88 A francia, a belga, a dán, a német, a görög, a spanyol, az ír, az olasz, a holland, az osztrák, a lengyel és a portugál kormány ezzel ellentétes álláspontot képviselt. E tekintetben érdemi és eljárási érveket hoztak fel. Érdemben azt állítják, hogy a Bíróság ilyen mérlegelési jogkörének gyakorlása sértené a jogbiztonság, az előreláthatóság, az átláthatóság és az egyenlő bánásmód elvét. A német kormány hozzáteszi, hogy a Bíróság semmiképpen nem rendelkezik az ilyen hatáskör gyakorlásához szükséges politikai legitimitással olyan területen, ahol a politikai célszerűség diktálta megfontolások jelentős szerepet játszanak. Eljárási szempontból a fenti kormányok kiemelik, hogy ilyen kiterjedt hatáskör összeegyeztethetetlen a valamennyi tagállamban közös, azon polgári eljárásjogi általános elvvel, miszerint a bíró nem terjeszkedhet túl a felek kérelmein, és az érintett tagállam védelemhez való jogának gyakorlását lehetővé tévő kontradiktórius eljárás szükségességét hangsúlyozzák.

A Bíróság álláspontja

- 89 A jogbiztonság, az előreláthatóság, az átláthatóság és az egyenlő bánásmód elvén alapuló érvek tekintetében a jelen ítélet 85. és 86. pontjában ismertetett álláspontra kell visszautalni.
- 90 A Bíróságnak a Bizottság által nem javasolt pénzügyi szankció megállapításához szükséges politikai legitimitásának hiányára vonatkozóan a német kormány által felhozott érvet illetően különbséget kell tenni az EK 228. cikk (2) bekezdése szerinti eljárás egyes szakaszai között. Miután a Bizottság gyakorolta a kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárás megindítása tekintetében meglévő mérlegelési jogkörét (az EK 226. cikk tekintetében lásd különösen a C-74/02. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 2003. szeptember 25-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-9877. o.] 17. pontját és a C-477/03. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 2004. október 21-én hozott ítélet [az EBHT-ban nem tették közzé] 11. pontját), az a kérdés, hogy az érintett tagállam teljesítette-e a Bíróság korábbi ítéletében foglaltakat, bírósági eljárás tárgyát képezi, amelynek során a politikai megfontolások irrelevánsak. A Bíróság igazságszolgáltatási feladatát gyakorolva mérlegeli, hogy a szóban forgó tagállamban fennálló helyzet milyen mértékben felel meg vagy nem felel meg az eredeti ítéletnek, és adott esetben értékeli a tartós kötelezettségszegés súlyát. Következésképpen, amint azt a főtanácsnok 2004. november 18-án ismertetett indítványának 24. pontjában kifejtette, a pénzügyi szankció kiszabásának szükségességét és az adott eset körülményeinek legmegfelelőbb szankció kiválasztását csak a Bíróságnak az EK 228. cikk (2) bekezdése alapján meghozandó ítéletében szereplő megállapítások tükrében – tehát a politika szféráján kívül – lehet értékelni.
- 91 Az az érvelés sem megalapozott, miszerint a Bizottság javaslatainak mellőzésével vagy az azokon való túlterjeszkedéssel a Bíróság sértené azon polgári eljárásjogi általános elvet, miszerint a bíró nem terjeszkedhet túl a felek kérelmein. Az EK 228. cikk (2) bekezdése szerinti eljárás ugyanis különös bírósági eljárás, amely a közösségi jog sajátja, és amelyet nem lehet a polgári eljáráshoz hasonlítani. A kényszerítő bírság és/vagy átalányösszeg fizetésére való kötelezésnek nem az érintett állam által esetlegesen okozott valamilyen kár megtérítése a célja, hanem a

megállapított kötelezettségszegés megszüntetésére ösztönző gazdasági kényszer vele szemben való alkalmazása. A kiszabott pénzügyi szankciókat tehát annak tükrében kell meghatározni, hogy milyen mértékű meggyőzésre van szükség ahhoz, hogy a szóban forgó tagállam változtasson magatartásán.

- 92 Az érintett tagállamnak biztosítandó védelemhez való jogot illetően, melyet a francia, a belga, a holland, az osztrák és a finn kormány hangsúlyozott, emlékeztetni kell arra, hogy – amint azt a főtanácsnok 2004. november 18-án ismertetett indítványának 11. pontjában említette — az EK 228. cikk (2) bekezdése szerinti eljárást az ítéletek végrehajtására irányuló külön eljárásnak, más szóval végrehajtási eljárásnak kell tekinteni. Tehát a szóban forgó tagállam rendelkezésére álló eljárási garanciákat erre tekintettel kell értékelni.
- 93 Következésképpen miután kontradiktórius eljárás keretében megállapítást nyer a közösségi jogi kötelezettségszegés tartóssága, a kötelezettségszegő tagállamnak a kiszabható pénzügyi szankciók tekintetében biztosítandó védelemhez való jognak igazodnia kell a követett célhoz, nevezetesen a jogszerűség tiszteletben tartása biztosításához és garantálásához.
- 94 Jelen esetben, annak a magatartásnak a lényegét illetően, amely pénzügyi szankciók kiszabását eredményezheti, a Francia Köztársaságnak egy egész – közel kilenc évig tartó és két indokolással ellátott véleménnyel záruló — pert megelőző eljárás, valamint jelen eljárás írásbeli szakasza folyamán és a 2004. március 3-i tárgyaláson is volt lehetősége védekezésre. A tények e vizsgálata következtében állapította meg a Bíróság a Francia Köztársaság kötelezettségszegésének tartósságát (lásd jelen ítélet 74. pontját).

- 95 Miután a Bizottság a két indokolással ellátott véleményben felhívta a Francia Köztársaság figyelmét a pénzügyi szankció kiszabásának lehetőségére (lásd jelen ítélet 15. és 18. pontját), nemcsak azokat a szempontokat (lásd jelen ítélet 98. pontját) jelezte a Bíróságnak, amelyeket figyelembe lehetne venni azon pénzügyi szankciók meghatározásakor, amelyekkel a Francia Köztársaságot olyan mértékű gazdasági nyomás alá lehet vetni, amely elegendő ahhoz, hogy a lehető legrövidebb időn belül véget vessen a kötelezettségszegésnek, hanem az e szempontoknak tulajdonítandó jelentőséget is. A Francia Köztársaság ez utóbbiakról véleményt nyilvánított az írásbeli szakasz és a 2004. március 3-i tárgyalás során.
- 96 2004. június 16-i végzésével a Bíróság felhívta a feleket, hogy fejtsek ki álláspontjukat arról a kérdésről, hogy abban az esetben, ha a Bíróság megállapítja, hogy egy tagállam nem tette meg az egy korábbi ítéletben foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedéseket, és a Bizottság azt kérte, hogy a Bíróság kényszerítő bírság megfizetésére kötelezze ezt az államot, kötelezheti-e a Bíróság a szóban forgó tagállamot átalányösszeg vagy adott esetben átalányösszeg és kényszerítő bírság megfizetésére. A feleket a 2004. október 5-i tárgyaláson meghallgatták.
- 97 Következésképpen a Francia Köztársaság előterjeszthette észrevételeit a neki felrótt kötelezettségszegés tartósságának és súlyának meghatározásához szükséges valamennyi jogi és ténybeli elem, továbbá az annak megszüntetéséhez szükséges intézkedések vonatkozásában. Ezen, a kontradiktórius vita tárgyát képező elemek alapján a Bíróság feladata a meggyőzés és visszatartás szerinte szükséges mértéke alapján meghatározni a fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben 1991. június 11-én hozott ítéletben foglaltak lehető leghamarabb történő teljesítésének biztosításához és a közösségi jog hasonló megsértése megismétlődésének megelőzéséhez szükséges megfelelő pénzügyi szankciókat.

A jelen esetben megfelelő pénzügyi szankciókról

Kényszerítő bírság kiszabásáról

- 98 Az EK-Szerződés [228.] cikke szerinti kényszerítő bírság számítási módjának meghatározásáról szóló [nem hivatalos fordítás], 1997. február 28-i 97/C 63/02 közleményben (HL C 63., 2. o.) általa meghatározott számítási mód alapján a Bizottság azt javasolta a Bíróságnak, hogy a fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben 1991. június 11-én hozott ítélet nemteljesítése miatt a jelen ügyben hozandó ítélet kihirdetésétől a fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben 1991. június 11-én hozott ítélet teljesítéséig késedelmi naponként 316 500 euró összegű kényszerítő bírság megfizetésére kötelezze a Francia Köztársaságot.
- 99 A Bizottság véleménye szerint a kényszerítő bírság megfizetésére való kötelezés a legmegfelelőbb eszköz arra, hogy a megállapított kötelezettségzegés a lehető legrövidebb időn belül megszűnjön, és hogy jelen esetben a késedelmi naponkénti 316 500 euró kényszerítő bírság megfelel a jogsértés súlyának és időtartamának, ugyanakkor figyelembe veszi a szankció ténylegessé tételének szükségességét is. Ezen összeg kiszámítása során az 500 eurós egységes alapot megszorozták a jogsértés súlyát jelző (1–20-ig terjedő skálából vett) 10-es együtthatóval, a jogsértés időtartamát jelző (1–3-ig terjedő skálából vett) 3-as együtthatóval és az érintett tagállam fizetőképességét mérni hivatott (a szóban forgó tagállam bruttó hazai termékén és a szavazatoknak az Európai Unió Tanácsában való súlyozásán alapuló) 21,1-es együtthatóval.
- 100 A francia kormány elsődlegesen azt állítja, hogy nincs helye kényszerítő bírság kiszabásának, mivel véget vetett a kötelezettségzegésnek, másodlagosan pedig azt, hogy a kért kényszerítő bírság összege aránytalan.

- 101 A francia kormány szerint a jogsértés súlyát illetően a Bizottság a fent hivatkozott Bizottság kontra Görögország ügyben 2000. július 4-én hozott ítéletben 6-os együtthatót javasolt, noha a kötelezettségszegés a közegészséget sértette, és a korábbi ítélet teljesítése érdekében semmilyen intézkedést nem tettek; ez a két összetevő a jelen esetben nem szerepel. Ezért a jelen ügyben a Bizottság által javasolt 10-es együttható nem fogadható el.
- 102 A francia kormány azt állítja továbbá, hogy a fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben 1991. június 11-én hozott ítélet teljesítéséhez szükséges intézkedések nem fejthetnek ki azonnali hatást. Figyelemmel az intézkedések elfogadása és hatásuk érzékelhetősége közötti elkerülhetetlen eltolódásra, a Bíróság nem veheti figyelembe az első ítélet kihirdetésétől a meghozandó ítélet kihirdetéséig terjedő időszak teljes időtartamát.
- 103 E tekintetben még ha egyértelmű is, hogy egy kényszerítő bírság arra ösztönözheti a kötelezettségszegő tagállamot, hogy a lehető legrövidebb időn belül vessen véget a megállapított kötelezettségszegésnek (a fent hivatkozott Bizottság kontra Spanyolország ügyben 2003. november 25-én hozott ítélet 42. pontja), emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság javaslata nem köti a Bíróságot, és csupán hasznos hivatkozási alapot képez (a fent hivatkozott Bizottság kontra Görögország ügyben 2000. július 4-én hozott ítélet 89. pontja). Mérlegelési jogkörének gyakorlása során a Bíróság feladata az, hogy úgy határozza meg a kényszerítő bírságot, hogy az egyrészt megfeleljen a körülményeknek, másrészt arányos legyen a megállapított kötelezettségszegéssel, valamint az érintett tagállam fizetőképességével (lásd e tekintetben a fent hivatkozott Bizottság kontra Görögország ügyben 2000. július 4-én hozott ítélet 90. pontját és a fent hivatkozott Bizottság kontra Spanyolország ügyben 2003. november 25-én hozott ítélet 41. pontját).
- 104 Ezek alapján, és a Bizottság által az 1997. február 28-i közleményében javasoltaknak megfelelően a közösségi jog egységes és tényleges alkalmazása céljából a kényszerítő bírság kényszerítő jellegének biztosítása érdekében figyelembe veendő alapszempontok főszabály szerint a jogsértés időtartama, súlyának foka és a szóban forgó tagállam fizetőképessége. E szempontok alkalmazásához figyelembe kell venni különösen az ítélet teljesítése elmaradásának a magán- és közérdeket érintő

következményeit, és azt, hogy milyen sürgősen kell a szóban forgó tagállamot kötelezettségei teljesítésére szorítani (a fent hivatkozott Bizottság kontra Görögország ügyben 2000. július 4-én hozott ítélet 92. pontja).

- 105 A jogsértés súlyát és különösen a teljesítésmaradásának a magán- és közérdeket érintő következményeit illetően emlékeztetni kell arra, hogy a közös halászati politika egyik meghatározó eleme a vízi erőforrások ésszerű, felelősségteljes, fenntartható és megfelelő gazdasági, illetve szociális feltételek közötti kiaknázása. Ebben az összefüggésben a fiatal tengeri élőlények védelme meghatározó jelentőségű az állományregeneráció szempontjából. A közös politika által előírt technikai védelmi intézkedések, különösen a halak legkisebb fogható méretének vonatkozásában előírt követelmények be nem tartása tehát súlyosan veszélyezteti egyes fajok fennmaradását és az egyes halászati területeket, valamint a közös halászati politika alapvető célkitűzéseinek teljesítését.
- 106 Mivel a francia hatóságok által hozott közigazgatási intézkedéseket nem hajtották hatékonyan végre, azok nem csökkentik a megállapított kötelezettségszegés súlyát.
- 107 Ezen tényekre figyelemmel a 10-es (1–20-ig terjedő skálából vett) együttható megfelelően tükrözi a jogsértés súlyának fokát.
- 108 A jogsértés időtartamát illetően elegendő annak megállapítása, hogy az még akkor is jelentős, ha azt az Európai Unióról szóló szerződés hatályba lépésének időpontjától, és nem a fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben 1991. június 11-én hozott ítélet kihirdetésétől számítjuk (lásd e tekintetben a fent hivatkozott Bizottság kontra Görögország ügyben 2000. július 4-én hozott ítélet 98. pontját). E körülmények között a Bizottság által javasolt, (1–3-ig terjedő skálából vett) 3-as együttható megfelelőnek tűnik.

- 109 A Bizottság azon javaslata, miszerint az alapösszeget meg kell szorozni a Francia Köztársaság bruttó hazai termékén és a Tanácsban rendelkezésére álló szavazatok számán alapuló 21,1-es együtthatóval, megfelelő arra, hogy tükrözze e tagállam fizetőképességét úgy, hogy emellett fenntartja az egyes tagállamok közötti ésszerű különbséget (lásd a fent hivatkozott Bizottság kontra Görögország ügyben 2000. július 4-én hozott ítélet 88. pontját és a fent hivatkozott Bizottság kontra Spanyolország ügyben 2003. november 25-én hozott ítélet 59. pontját).
- 110 Az 500 eurós alapösszeg megszorítása a 21,1-es együtthatóval (fizetőképesség), a 10-es együtthatóval (a jogsértés súlya) és a 3-as együtthatóval (a jogsértés időtartama) napi 316 500 eurót jelent.
- 111 A kényszerítő bírság szakaszai kapcsán ugyanakkor figyelembe kell venni azt a tényt, hogy a francia hatóságok olyan közigazgatási intézkedéseket hoztak, amelyek a fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben 1991. június 11-én hozott ítélet teljesítéséhez szükséges intézkedések keretében szolgálhatnak. A korábbi gyakorlat kiigazítása rögtön nem mehet végbe, és hatásuk sem érezhető azonnal. Következésképpen a jogsértés megszűntének esetleges megállapítása csak olyan időszak végén következhet be, amely lehetővé teszi a kapott eredmények együttes értékelését.
- 112 E megállapításokra tekintettel a kényszerítő bírságot nem napi, hanem félévenkénti lebontásban kell kiszabni.
- 113 A fenti pontok összességére figyelemmel a Francia Köztársaságot arra kell kötelezni, hogy fizessen a Bizottságnak az „Európai Közösség saját forrásai” számlára 182,5 x 316 500 euró, azaz 57 761 250 euró összegű kényszerítő bírságot a jelen ítélet kihirdetésétől számított minden olyan hat hónap után, amelynek végén a fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben 1991. június 11-én hozott ítélet még nincs teljes mértékben teljesítve.

Átalányösszeg kiszabásáról

- 114 A jelen ítélet tárgyát képező helyzethez hasonló helyzetben átalányösszeg fizetésére kell kötelezni, tekintettel arra a tényre, hogy a kötelezettségzegés az azt megállapító ítéletet követően hosszú időszakon keresztül tartósan fennállt, valamint a szóban forgó köz- és magánérdekekre (lásd jelen ítélet 81. pontját).
- 115 A jelen ügy sajátos körülményei igazságos értékelésének minősül a Francia Köztársaság által fizetendő 20 000 000 euró összegű átalányösszeg kiszabása.
- 116 Következésképpen a Francia Köztársaságot arra kell kötelezni, hogy fizessen a Bizottságnak az „Európai Közösség saját forrásai” számlára 20 000 000 euró összegű átalányösszeget.

A költségekről

- 117 Az eljárási szabályzat 69. cikkének 2. §-a alapján a Bíróság a peresztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A Francia Köztársaságot, mivel peresztes lett, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

- 1) — **Mivel nem biztosította a halászati tevékenységre vonatkozó közösségi rendelkezések által előírt követelményeknek megfelelő ellenőrzést, és**

— **mivel nem biztosította a halászati tevékenységre vonatkozó szabályozás kapcsán elkövetett jogsértések közösségi rendelkezések által előírt követelményeknek megfelelő üldözését,**

a Francia Köztársaság nem tett meg minden szükséges intézkedést a fent hivatkozott C-64/88. sz. Bizottság kontra Franciaország ügyben 1991. június 11-én hozott ítéletben foglaltak teljesítéséhez, és ebből következően nem teljesítette az EK 228. cikkből eredő kötelezettségeit.

- 2) **A Bíróság kötelezi a Francia Köztársaságot, hogy fizessen az Európai Közösségek Bizottságának az „Európai Közösség saját forrásai” számlára 182,5 x 316 500 euró, azaz 57 761 250 euró összegű kényszerítő bírságot a jelen ítélet kihirdetésétől számított minden hat hónap után, amelynek végén a fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben 1991. június 11-én hozott ítélet még nincs teljes mértékben teljesítve.**
- 3) **A Bíróság kötelezi a Francia Köztársaságot, hogy fizessen az Európai Közösségek Bizottságának az „Európai Közösség saját forrásai” számlára 20 000 000 euró összegű átalányösszeget.**
- 4) **A Bíróság a Francia Köztársaságot kötelezi a költségek viselésére.**

Aláírások